

Mesteremberek dicsérete

Annak örülnék – én örülnék neki a legjobban –, ha minden, amibe belefogok, sikerülne. Ha, amihez hozzányúlok, arannyá válna a kezem alatt, mint Midásznak. . .

De legtöbbször csak torzó marad a nagy garral, pheidiaszi szándékkal indult munka. Az anyag ellenáll. („Volt egy szent szándékunk” . . .)

Ilyenkor irigylem a szélmolnár dédapámat és a kovácsbognár nagyapámat! Ők tudták, mi a kezük munkájának eredménye: az egyiknek ott volt a zsákokba visszatöltött tiszta, jó szagú liszt, az őrlemény; a másiknak a kijavított kocsikerék, a lőcs, vagy a lerúgott lópatkó helyett visszarakott új, faszén – reve – és szaruszagú, a ló patájára szabott-igazított fémköltemény. . . A lisztből kenyeret sütöttek, a kerék gurult: haszna volt mindkettőnek.

Én meg csak nézek magam elé, bizonytalanul, hogy mit is akarok tulajdonképpen, mit akartam a fogalmazványon áthúzásokkal, a sorok közé, a margóra írt nyilakkal és kampókkal, lejjebb-följebb terelt – összefirkált, agyonjavíthatott – szöveggel? S félelemmel remélem, hogy mégis-mégis *sikerül(t)!*

Egyszer volt...

Ülünk az őszi hidegben egy falusi kiskocsmában, bundapálinkával az asztalon: Kiss Bence cukrot rágcsálva int, hogy nem iszik; alkohol-elvonó utáni gyógyszert szed, s erős jellemmel nézi, hogy' tüntetjük el a pohár pálinkákat.

Nem tudtuk, mi van Kiss Bencével, milyen poklok után van; soványan, gyűrött arccal görnyedt közöttünk. Tele volt az orra a „hétméteres" törköly szagával. Nem undorodott tőlünk, türtte a szagunkat. Türt, és lelkében szenvedett, mert szíve szerint velünk ivott volna Kormos emlékére, akire néhányan illőbbnek láttuk a kocsmában emlékezni, mint a helybéli kultúrházban rendezett emlékműsort szedni bánatunkra: bennünk brummogott „mecséri márcos" hangja még, s látott velünk cinkos arccal füvet, fát – csöndekét –, emlékeket.

S közben nem tudtuk, hogy Kiss Bencében bömböl az egykori, másfél éves kis Bence, halálra rémulve a rá a magasból géppuskázva lecsapódó karvaly-repülő bömbölésétől, s hogy hogy' nézi mindezt, hideg verítékben, a rezzenéstelen „harmadik".

Föliirat

Csillag homlokára,
béka fenekére
föl van írva szépen:
mi okból, mi végre

Kontár, s igaz mester
egy személyben Isten,
patkót ver szívemre,
hogy így melegítsen

Fejemet homokba,
oroszlán torkába –
Én magam voltam a
vakmerő, s a gyáva

Ledöntött lábamról,
mint télvégi járvány,
tisztátalan énem,
dőrén és paráznán

Utak elszaladnak,
utak visszajönnek –
Borostája serken
másnapos öröme

Építettem ködből,
építettem vérrel
Tüzek gyöngye ága
cicomázva dérral

Kiszúrt szemű múltam
keresi az ösvényt
fenekemre lábbal
írták fel a törvényt

Amit én tettem meg,
vállalták magokra,
a semmiből nőtt ki
dicsőségük bokra

Nem házat építetek,
házat, hogyha bírok,
hol otthont találnak
legelésző sírok

Otthont talál élő,
s porában a holt is,
ami ezután lesz,
a van, meg a volt is

Mint krumpli a földben,
megbújnak a holtak
Nagyon nincsenek már,
hiszen nagyon voltak

Csillag homlokára,
béka fenekére
föl van írva szépen:
mi okból, mi végre

Sárga cseppkövek

Vakít ez a fehér fal. Már kikezdte a szemem, így kínom le-föl járkál bennem. A gyomrom szétfeszíti a fájdalom.

A morfium szememre is hat, de homályosan látok. Lekaszált füben karikák, és sárga cseppkövek.

Lázás még, feküdjön nyugodtan, súgja a nővér.

Büdös az ágyam. Teleizzadtam, vergődve agyongyűrtem. Lehet, hogy már nem is kapok új, klórszagú lepedőt?

Bátorság barátom, bátorság, hajol fölém a főorvos. Mosolyog. Ferde a bajusza, de operálni tud, tűnődöm magamban. A gyomrom, a beleim már úgy ismeri, mint egy gépíró a klaviatúrát.

Csukott szemmel is eligazodna közöttük. Harmadszor metszi majd fel, hosszában, egészen a mellkasomig, és a főorvosoknak már különben is jó a memóriájuk.

Valamit súg a nővérnek és a két fiatal orvosnak, akik vele vannak. Mindhárman bólogatnak.

Mit gondolna anyám, ha most látna. Átizzadt, zsíros hajam szinte ráta-pad a fejbőrömré. Mit mondana, ha megkérdeznék tőle, hogy felhasználhatják-e a vesémet, mert most éppen jól jönne valaki másnak, engem pedig megmentenek a további kínoktól?

Én beleegyeznék, de tőlem csak azt kérdezik, jobban érzem-e magam? Feleslegesen kérdezik, mert sohasem érzem jobban magam.

Éhes vagyok, de ma nem ehetek. Ez így szokás.

Tegnap este főzeléket adtak. A hústól undorodom. Ez is jelent valamit, olvastam abban az időben, amikor még érdekelt, mi van velem? Ma már tudom, és nem érdekel.

Gondolkodom, de nincs semmi új gondolatom. Semmi olyan nem jut eszembe, amire eddig ne gondoltam volna.

Anyám se átkozhatom el, amiért a világra hozott, mert már csak ő az egyetlen, akihez tartozom.

Ennyit értem el harmincöt év alatt.

Három feleségem közül egy sem volt, aki azt mondta volna, maradj!

Dénes, aki sem Évára, sem rám nem hasonlít, hét éve fekszik vastüdőben. Karácsonykor mindig megnézem.

Aludjon, szól a nővér búcsúzóul, és megigazítja a párnám.

Az ajtóból még biztatóan visszamosolyog. Görbe a lába, mint Marinak volt, aki két évig elviselt, pedig csak a szerctöm volt, és soha nem mondtam neki, hogy szeretem. Két évet várt egy szóra, tovább ő sem bírta. Szótlanul, és talán rosszul szerettem.

Hanyatt fekszem, kezem felhúzott combomra teszem. Érzem, hogy bőröm fityeg a csonton. Az izmok, a hús már leégett az örökös lártól. Me-dencecsontom hegyesen nyomja ki a takarót.

Ordítanom kénc. Szobatársam tegnap vitték ki, letakarva. Egyedül vagyok, Lehet, hogy tegnapelőtt? Egyformák a napok. Háromszor étkezés, reggeli után friss levegő az ablakon keresztül, egyszer vizit.

Tegnap reggel hideg volt. Először tüsszentettem, amióta bent vagyok. Ezt megjegyeztem, mert ez gyenge havi átlag. Az ágyból csak az eget látni. Nem tudom, megmaradt-e még a hó. Majd a nővértől megkérdezem, ha visszajön. Szép neve van, Emesc. Kár, hogy görbe a lába, de a haját szeretem. Hosszú, egyenes, szőke és mindig friss illata van, mint a reggeli levegőnek.

Egyszer a vállamhoz ért a melle, amikor a párnám igazította. Kár, hogy ez nekem már csak egy emlék, amire visszagondolni sem érdemes.

Évának volt ilyen kemény, körte alakú melle. Éva a magányt szerette, mégis elhagyott, pedig mellettem annyit lehetett magányos, amennyit akart. Azt mondta, elvből nem festi a körmét. Ez volt az egyetlen dolog az életében, amiből elvi kérdést csinált.

Csurog a nyálam. Újra gyerek lettem.

Letörölöm a takaróval. Fáradt vagyok.

A végtelenre gondolok. Szürke és egyenes. Néhány karika.

Piros tulipánok, sárga cseppkövek, kék fű.

Nem fog fájni, szól a nővér, és már nyomja is belém a morfiumot. Utolsó erőmmel megfeszítem a karom. Van még hó, kérdezem. Nincs már, elolvadt.

Álmos vagyok.

Mégsem engem operálnak ma, egy sürgős eset megelőzött.

Én ráérek, már van időm.

Hítem vesztettem csak, és nyugalmat nyertem. Megnyugvást, hogy úgy tűnök el örökre, hogy egy nyomorék gyerek csak, mit vétettem a világ ellen.

Kék tulipánok, piros fű, de a cseppkövek sárgák. Semmi sem változik. Változik minden. A lényeg állandó. Ami állandó, az nem lényeges.

Próbáljon aludni, szól a nővér. Alig hallom. Elhagy ő is, az eróm is.

Dobog a szívem és emlékeztet rá, hogy még élek. Nem mondják meg, hogy meddig. Azt hiszik, még reménykedem. A szemükből látom, lemondtak rólam. Nem vagyok sürgős eset.

Anyám puha keze simogat. Nem szól, csak nézi becsett, barna szemem. Látom, szomorúbb, mint én.

Neki sem volt öröm az élet. A bátyám aknára lépett, apám elhagyta.

Erős az én anyám, engem is neki kell eltemetni.

A papnak azt mondja majd, jó gyerek volt.

Konyak és gerbera

Simonyi Imrénének és Petre Stoicának

tegnapelőtt tegnap koraeste vagy késődelután
 öt – tíz – örven éve vagy régebben talán
 amint *ott* ültem – ugyanúgy mint most
 ám *most is* ugyanott – a kávéház teraszán
 szóval akkor ott – és most is – (valahonnan
 mintha jáspis illata és fenn mintha jade-ég)
 a levegőben valami fellobban kigyúl elég
 a levegőben valami hirtelen-ősz valami furcsa ámulat
 egy jóleső de mégis idegen érzés valami józan kábulat
 valahonnan akkor valami édes riadalom (és bennem
 most is *ez* a jáspis-ősz ez a karcfinom fájdalom
 amikor etimegica nevetve befordul a sarkon
 karonfogva és nekipirulva jönnek az úszásból a
 teniszezésből a fiúzásból – gömbölyű far feszes keblek
 karjuk mézesre sült – *ott* és *itt* lesem őket
 panamakalapom karéja s villogó konyakospoharam mögül)
 szóval akkor azon a napon – tegnap? tegnapelőtt?
 öt-tíz? ötven éve? vagy még jóval azelőtt? kibomlott
 bennem valami nevenincs érzés (valami karcfinom fájdalom)
 öt-tíz vagy ötven éve tán azon a késődelután (akkor
 koraeste) mikor a túloldal barnájából rámbiccentett
 Szerkesztőúr-Ady-Endre akkor azon a délutánból szétindázó
 esten a korzó – Váradon Kolozsvárt Kassán vagy épp
 Budapesten – mézízű élveteg s elomló zenével volt teli
 (az utcákon szanaszét plakátrengeteg hirdeti: a
 tűzoltózenekart vezényli Weingruber Szepi) és szállt
 remegve habosan kerengve az argentin tangó piros
 tetők fölött lebegett szétterülve s lenn a kertekben
 rózsák dáliák hortenziák rejtették kelyhükbe
 a számtalan bódult-szerelmes pillepárt fénylett
 pezsgett forrt az estéli város: lám habot vet örvénylik
 kavarog az úttestre ki-kicsap dagadoz színes folyamként
 az emberáradat: diákok inasok fess bajuszos gigerlik s
 mint farsangi maskarák csákóban mentésen K.u.K. katonák
 emiatt masamódok s tarka szoknyák között fújtató madám közeleg
 s pingvinküllemű főügyész is föltűnik – karján libeg
 a patikus negédes neje – s mögöttük két nyafka úrilány
 nyomában tipeg a görnyedt gardedám és száll remegve
 habosan kerengve az argentin tangó száll az esti
 ragyogás fölött szétömölve míg odalenn árad pezseg kavarog
 a korzó szóval akkor azon a napon tegnap vagy azelőtt

öt-tíz vagy ötven éve vagy száz évvel ezelőtt (a levegőben
hirtelen valami ősz valami barnuló pillanat az olvadó-jáspis
égbolton valami kábult riadalom és bennem is valami régtől várt
félében álom valami karc-finom fájdalom) az asztalon konyak
és szál gerbera és tangó kereng ömlik ragyogva remegve és
felcjhethetlen a késődépután (a koraeste) amikor lassúdan
alámcrült zuhanórepülése után talpaspharamban
egy magányos pillangó gyöngyházzsínü
összezúzott teste

Záró

lényedbe az elmúlással szeretnék végleg belopózni
ha meghalok föld alá viszem az arcod
szétázó fogsorom jéghideg vizekre
bolyhos férges csillámló hadára testálja ízéd
szétszorgó szememből kimarja rideg agyaggá
oldja a föld lúgja lenti mosolyod

ó hogy szeretnek majd téged az izgő-mozgó
bomló épülő hasadó születő atomok
csontjaid ércek molekuláiban merevülnek
gyűrűsférges palába vésett ívelt járata
örzi csipőd hajlatát

zúzmó moha s üvegszárú fű szívja majd ki
testemből nedveid és
serény csermelyek mélyvizek földalatti patakok
hordják szét fülemből
s földmélyi üregek repedések visszhangozzák
vakond barlangja erősíti hangod

kacagásodtól visszhangzik a sírkert
és a sírkamra egyszerre megtelik – veled

Tél van

Hófehér kert a kirakat
nézd, benne mennyi jégvirág.
Söprik a járdán a havat,
nevetsz, s lilára fagy a szád.

Hókucsmás házak vállain
fehér nyúlprém. Az eresz
itt-ott még vedlett, szalmaszín,
később azonban szürke lesz.

Zuzmaracsipkés utakon
– üvegyöngy-ezüstmozaik –
csillogó tükör, a beton
ragyog, szikrázik, süt, vakít.

Mint irhabundás, ősz apó,
megáll az utcasarkon,
s szivarra gyújt egy házikó,
Tél van. Homály és alkony.

Ugatják a kutyák

Ugatják a kutyák,
mintha tolvaj lenne
az a sötét nyárfa
ablakommal szembe'.

Vajon, ki a lombok
árnyékába rejtve
lesben áll, a Balsors
az, vagy a Szerencse?

Feni rám a kését
a szeretóm párja,
vagy a szeretóm vár,
hogy szívem megáldja?

Helyzetjelentés

A huszonegyedik század küszöbén
korhadó ajtófélfának dölve
megrökönyödve, bambán bámulok
egy huszonöt voltos poros,
olajfoltos villanyégőt
ami a nyálkahártyás, párás mennyezetből
arasznyi kormos vezetéken
akasztott ember nyelveként kilóg
s gennyesen-sárgán
idegeimbe vibrál szaggatottan,
amint zihálva végső (?)
lélegzetet vesz
ez a századeleji, bágyadt,
otthonnak csúfolt, ványadt,
hörgőhurutos putri-kórakás...

Az elbűvöltek

Elbűvöltek a bimbózó lányok,
elúszik mellettük rakott gályám,
kalózhajó a gyöngéd öbölben,
évek színarany terhével szállok,
bizánci kincscimmal, ki dúskál
bennük, ha egyszer majd partot értem.

Elbűvölők a riongó gályák,
ha megvillannak azok szemében,
kik még nem fölfont zászlókra néznek,
később pedig jobb is, ha nem tudják,
a kincses hajók miként úsznak el,
ami hallatszik, miféle ének.

Hang

Mert minden olyan megfoghatatlan,
csak a tárgyak bújnak tenyeredbe,
minden más illanó alkonyatban
kék füst, szivedet azért ne csukd be.

Ne múljon kielégítetlenül
vágy, hamvas mell – rózsa – ne maradjon
simogatás nélkül, míg csendesül
a láng, hullámzó öl, fájjon nagyon.

Az idő múlik, ne fuss utána,
el nem éred, zivatart hajszolnál,
majd hív a távol nyugalmas álma
amúgy is, mélyebb a dült napoknál.

Csehov hölgyeinek tépett álma

Kinéztem az ajtón, az égen kaláris
fények, egy alvajáró nő állt ott csöndben
az illatos tükör előtt, a szalon is
– álomi – tele volt alvajáró nőkkel,
valaki éppen pisszegett, hogy hangos szó
ne essen, riasztó lenne a szíveknek,
de én azt mondtam, tessék egy alvajáró
férfit is hívni, ha a nők itt lehetnek.

Mikor már... ·

Mikor már túl vagyunk
a négyszer tíz esztendő
tájain, havas következik;
magunkra maradunk,
s felénk néz, mint mecrengő
hőfödte hegy, az Ötvenedik.

A szavak ecsetjével

A rét mentén, a nyárfasor mögött,
hol a szellő lepkeszárnyon zizzen,
mint alázatos, öreg parasztisten
földre rakott óriás kucsmája,
visszatérő gazdájára várva
boglya borong, a bozontos kazal.

★

Mi moccan az anyagban?
Csikorog az atom.
A dolgok ősvilági
halk hangját hallgatom.
A fákban is ez roppan.
Sejtek sóhajtanak.
Magánya vándorútján
töpreng a Föld s a Nap.

★

Az országúti alkonyati árnyban,
két karcú, szárnyas nyárfaóriás,
két vándor jó a távolból felém?
Az egyiknek a neve Fájdalom,
a másiké: Vigasztalás?
Miféle rejtélyes üzenet
közeledő hírhozói ők?
Reámköszöntve mit mondanak, vajon?
Talán csak annyit, hogy siess, siess...

Ezüstös lesz hajunk,
és testvérünk az este,
ahogy ködbe kanyarog az út,
s felragyog bánatunk
sugárból szőtt keresztje,
s minden egyre tisztább, szomorúbb.

Az alkony perceiből

Az ibolyaszín, vibráló eget
habzó felhőkkel festette meg
egy láthatatlan gígászi ecset.

Lobban a gyertyalángú alkonyat,
s a fák csúcsára
gyöngéden ráhajolt,
a mélyből fölkelő,
tájra gördülő
selyemkorong:
a hold.

Az éj orgonaszava
patakzik szívem körül.
Állok a csillagok sugárerdeje alatt.
Madár kering. Suhan.
Ívet karcol a csendbe.
Búvóhelyét keresi a gerle.